

SPIS TREŚCI

Wstęp (<i>Monika Frąckowiak-Sochańska, Marcin Hermanowski</i>)	9
1. Realność i potencjalność traumy w społeczeństwie ryzyka. Od traumy zmian społecznych do traumy jednostkowej, transgeneracyjnej i zastępczej (<i>Monika Frąckowiak-Sochańska</i>)	13
1.1. Wprowadzenie	13
1.2. Od społeczeństwa ryzyka do społeczeństwa traumy	14
1.3. Trauma zmian społecznych	15
1.4. Trauma historyczna i trauma strukturalna	20
1.5. Trauma zastępcza	23
1.6. Psychoterapia jako kontekst ujawniania traumy i przeżywania traumy zastępczej	27
1.7. Od teorii do badań. Dlaczego badania z udziałem osób pracujących psychoterapeutycznie?	30
2. Emocjonalny krajobraz pandemii i wojny w świetle wybranych badań empirycznych (<i>Monika Frąckowiak-Sochańska</i>)	33
2.1. Wprowadzenie	33
2.2. Początek pandemii – lęk i (re)traumatyzacja	34
2.3. Nadzieja na nowy porządek i rozczarowanie stresującą codziennością	38
2.4. Emocjonalne reakcje na przedłużający się kryzys	42
2.5. Psychospołeczne reakcje na wybuch wojny w Ukrainie	45
2.6. Psychoterapia w czasie pandemii – badania wynikające z potrzeby autorefleksji osób zajmujących się psychoterapią ..	49

3. Metodologia wrażliwa na kontekst. Założenia metodologiczne socjologicznych badań psychoterapii w czasie kryzysów społecznych (<i>Monika Frąckowiak-Sochańska, Marcin Hermanowski</i>)	57
3.1. Orientacja teoretyczno-metodologiczna	57
3.2. Rola kontekstu w podejmowaniu decyzji dotyczących celu i problematyzacji oraz przebiegu badań	58
3.3. Metoda i narzędzia badawcze	60
3.4. Dobór próby	61
3.5. Charakterystyka społeczno-demograficzna prób badawczych w trzech etapach badań	63
3.5.1. Płeć osób badanych	63
3.5.2. Wiek osób badanych	64
3.5.3. Wielkość miejscowości, w której badane osoby wykonują zawód psychoterapeuty	64
3.5.4. Województwa, w których badane osoby wykonują zawód psychoterapeuty	65
3.5.5. Modalności terapeutyczne/nurty psychoterapeutyczne, w których pracują badane osoby	67
3.5.6. Miejsce wykonywania pracy terapeutycznej	68
3.5.7. Doświadczenia w pracy z klient(k)ami/pacjent(k)ami ..	69
3.6. Kwestie etyczne	69
3.7. Materiał badawczy i metody analizy	70
4. Początek pandemii – symptomy zaburzonej równowagi i pierwsze próby adaptacji w świetle wyników pierwszego etapu badań (<i>Monika Frąckowiak-Sochańska</i>)	71
4.1. Źródła stresu doświadczanego przez terapeutki_ów w pierwszych miesiącach pandemii	71
4.2. Wybrane aspekty procesu terapeutycznego w początkowym okresie pandemii	73
4.3. Powody rezygnacji pacjentek_ów/klientek_ów z terapii	75
4.4. Opinie psychoterapeutek_ów o inicjatywach nieodpłatnego wsparcia psychologicznego w początkowym okresie pandemii	77
5. Zmiany praktyk w ramach psychoterapii – strategie adaptacji do warunków pandemicznych (<i>Marcin Hermanowski</i>)	85
5.1. Wprowadzenie	85
5.2. Nowa praktyka psychoterapeutyczna: praca <i>online</i>	85
5.3. Praktyki ochronne – po powrocie do gabinetu	96
5.4. Superwizje	98

---

6. Problemy związane z pandemią zgłaszane przez osoby korzystające z psychoterapii (<i>Monika Frąckowiak-Sochańska</i>)	107
6.1. Nowe zgłoszenia związane z pandemią	107
6.2. Pojawienie się bądź nasilenie problemów w czasie pandemii u dotychczasowych klientek_ów/pacjentek_ów	113
6.3. Refleksje podsumowujące psychoterapeutek_ów	116
7. Psychoterapia – między politycznym a osobistym. Konsekwencje orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z 22 października 2020 roku z perspektywy gabinetów psychoterapeutycznych (<i>Monika Frąckowiak-Sochańska</i>).....	119
7.1. Kontekst społeczno-polityczny	119
7.2. Emocje jako łącznik między sferą publiczną a doświadczeniami osobistymi	120
7.3. Lęk i jego konteksty	124
7.4. Bezsilność jako reakcja na utratę sprawczości	129
7.5. Złość jako reakcja na naruszenie granic oraz źródło motywacji do zaangażowania obywatelskiego	130
7.6. Konflikty i nadwyrężanie więzi społecznych	132
7.7. Postrzeganie przyszłości	133
7.8. Rozpowszechnienie wątków wnoszonych na sesje terapeutyczne w kontekście orzeczenia TK	135
8. Wojna w Ukrainie z perspektywy pracy psychoterapeutycznej (<i>Monika Frąckowiak-Sochańska</i>)	139
8.1. Wojna jako źródło destabilizacji emocjonalnej	139
8.2. Konteksty lęku wywołanego przez wojnę	141
8.3. Granice współczucia	144
8.4. Konteksty i obiekty złości	147
8.5. Inne sprawy życia publicznego znajdujące odzwierciedlenie na sesjach terapeutycznych jako perspektywa porównawcza dla tematów związanych z wojną w Ukrainie	148
8.6. Zaangażowanie badanych w pomoc osobom poszkodowanym na skutek wojny	150
9. Kondycja psychiczna psychoterapeutek_ów w czasie kryzysów społecznych w latach 2020–2022 (<i>Monika Frąckowiak-Sochańska</i>) ..	153
9.1. Wprowadzenie	153
9.2. Proces względnej adaptacji do życia w pandemii i jego załamanie po wybuchu wojny w Ukrainie	154

9.3. Poszczególne wymiary samopoczucia psychicznego osób badanych w kolejnych okresach pandemii oraz po wybuchu wojny w Ukrainie	156
9.3.1. Odczuwanie stresu na co dzień	157
9.3.2. Mobilizująca i demobilizująca funkcja stresu	158
9.3.3. Reakcje psychosomatyczne	159
9.3.4. Zaburzenia snu	162
9.3.5. Reakcje nerwicowe	165
9.3.6. Reakcje depresyjne	168
9.3.7. Reakcje związane z używaniem substancji psychoaktywnych i zachowaniami kompulsywnymi	172
9.3.8. Doświadczanie stresu pourazowego lub zastępczego stresu pourazowego w czasie wojny w Ukrainie	
9.4. Podsumowanie	176
10. Sposoby radzenia sobie ze stresem przez psychoterapeutki_ów (<i>Monika Frąckowiak-Sochańska</i>)	179
10.1. Wprowadzenie	179
10.2. Strategie aktywne nastawione na rozwiązywanie problemów	180
10.3. Aktywność pozwalająca oderwać się od problemów	181
10.4. Pasywne odrywanie się od problemów	182
10.5. Poszukiwanie wsparcia	184
10.6. Strategie poznawcze: poszukiwanie informacji oraz unikanie nadmiaru informacji	185
10.7. Poznawcze oddalanie się od problemu	186
10.8. Obniżanie stresu pandemicznego przez kontrolę wtórną: próba akceptacji zaistniałej sytuacji wobec niemożności zmiany	187
10.9. Pandemiczny humor jako strategia obniżania napięcia	188
10.10. Obniżanie napięcia przez wyrażanie odczuwanych emocji ..	189
10.11. Radzenie sobie ze stresem poprzez praktyki duchowe	190
10.12. Stres pandemiczny a stres wywołany wojną – obszary stałości i zmiany strategii radzenia sobie	191
Zakończenie (<i>Monika Frąckowiak-Sochańska, Marcin Hermanowski</i>) ...	195
Bibliografia	197
Aneks	209
Załącznik 1: Narzędzie badawcze, I etap badań	209
Załącznik 2: Narzędzie badawcze, II etap badań	227
Załącznik 3: Narzędzie badawcze, III etap badań	234
Załącznik 4: Pytania dodane do narzędzia z III etapu badań po wybuchu wojny w Ukrainie 24 lutego 2022 roku	244